

KONKURENCIESCHOPNÉ SLOVENSKO

Strategické priority RÚZ

REPUBLIKOVÁ ÚNIA ZAMESTNÁVATEĽOV JE ČLENOM:

Priority a odporúčania zamestnávateľov

CESTA KU KONKURENCIESCHOPNOSTI

Republiková únia zamestnávateľov (ďalej len RÚZ) je najvýznamnejšia zamestnávateľská organizácia, ktorá už od roku 2004 združuje slovenských zamestnávateľov a zastupuje ich záujmy naprieč všetkými sektormi hospodárstva.

Materiál Konkurencieschopné Slovensko vznikol v úzkej spolupráci s členskými organizáciami a prináša spoločný pohľad zamestnávateľov na kľúčové výzvy a nevyhnutné reformy, ktoré Slovensko potrebuje, aby posilnilo svoju konkurencieschopnosť v rámci i mimo Európskej únie. Dokument obsahuje súbor konkrétnych opatrení, ktoré prispejú k rozvoju krajiny. RÚZ bude v záujme moderného, stabilného a predvídateľného podnikateľského prostredia v nadchádzajúcom období aktívne presadzovať ich realizáciu.

KONKURENCIESCHOPNÉ SLOVENSKO – STRATEGICKÉ PRIORITY RÚZ

Slovensko i Európska únia (ďalej len EÚ) stratili v ostatnom čase svoju konkurencieschopnosť v globálnej súťaži. Viaceré regióny sveta porazili Európu v inováciách, aj v efektívite hospodárskych činností.

Viac ako 35 rokov po Nežnej revolúcii je, žiaľ, opäť aktuálne ono havlovské konštatovanie, že „naše země nevzkvétá“. Platí to tak pokiaľ ide o Slovensko, ako aj o EÚ ako celok.

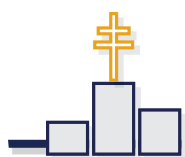
Tento stav nie je možné zvrátiť tak, že budeme zatvárať oči pred skutočnosťou, ako to robí súčasná politická reprezentácia EÚ. Už prvý odsek Kompasu konkurencieschopnosti EÚ výrazne skresľuje realitu. Skutočne excelentné talenty hľadajú uplatnenie mimo Európy, v USA či v Ázii. Skúsená pracovná sila sa dostáva do dôchodkového veku a v mnohých oblastiach priemyslu a poľnohospodárstva ju nemá kto nahradiť, nakoľko vzdelávací systém už dekády nereaguje dostatočne na potreby trhu práce. Súkromný kapitál nachádza lepšie a dlhodobu stabilnejšie zhodnotenie mimo Európy. Jednotný trh obsahuje toľko prekážok a výnimiek, že predstavujú v mnohých odvetviach väčšie bariéry, ako začínajúce obchodné vojny. Minimálne od čias pandémie COVID-19 sa vytráca nielen stabilita a predvídateľnosť právneho prostredia, ale čoraz častejšie aj samotné dodržiavanie základných princípov právneho štátu.

Jedinou voľbou, ako zvrátiť tento neutešený stav, je pomenovať veci pravými menami. Pravda a racionálne správanie, očistené od ideologických nánosov, ktoré bolo základom európskej civilizácie od čias osvietenstva, sa opäť musí stať základným imperatívom. Orwelovský newspeak (akým je napríklad aj „nahradenie“ Green Dealu, Clean Industrial Dealom) nielenže nepriháša žiadne riešenia, ale je priamo škodlivý, nakoľko odvádza pozornosť od skutočných problémov a ich riešení. Hľadanie pravdy a racionálnych, vedecky podložených riešení, nemôže ustúpiť ani žiadnemu z tzv. „vyšších princípov“, tak často definovaných rôznymi záujmovými skupinami.

Ako zamestnávateľia a podnikatelia sme presvedčení, že cestou z tejto neutešenej situácie je návrat ku koreňom trhovej ekonomiky. Iba tak možno dosiahnuť, že sa presadia inovácie, uspokojujúce skutočné potreby spotrebiteľov. Iba tak je možné dosiahnuť stav, kedy nebudeme ani na úrovni štátov, či EÚ hromadiť dlhy a zaštieňovať sa pritom rôznymi „vznešenými“ cieľmi. Iba tak je možné dosiahnuť skutočne efektívnu alokáciu všetkých vzácnych zdrojov.

Riešením súčasnej situácie rozhodne nie je akákoľvek ďalšia regulácia, na európskej ani národnej úrovni. Naopak, musíme sa vrátiť k dôslednému presadzovaniu princípu subsidiarity a princípu proporcionality, ktoré sú základnými piliermi európskeho práva. Naša vládna reprezentácia musí byť pripravená nahlas a dôrazne odmietnuť všetky snahy, ktorých cieľom je obísť tieto princípy, alebo ich interpretovať príliš široko. Konkurencia dovedla európsku civilizáciu k svojim najslávnejším chvíľam. Jej oslabenie viedlo v dejinách vždy k stagnácii a úpadku. Toto bezo zbytku platí aj pre konkurenciu medzi právnymi systémami jednotlivých krajín.

Všetky priority RÚZ, spomenuté ďalej v tomto materiáli, budeme vykladať a presadzovať tak, že budeme mať v prvom rade na pamäti cieľ zvýšenia konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky a pritom zároveň ochraňovať prirodzené práva a slobody, medzi ktoré patrí aj právo podnikáť a vlastným úsilím sa usilovať o šťastie.

Presadzovanie konkurencieschopného Slovenska a konkurencieschopnej EÚ

1.

- a) Presadzovať politiky smerujúce k zvýšeniu konkurencieschopnosti SR a EÚ prostredníctvom nevyhnutných štrukturálnych reforiem, obmedzenia byrokracie, administratívnej a regulačnej záťaže, a zvýšenia podnikateľskej slobody pre firmy a podnikateľov.
- b) Vybudovať reálny jednotný trh prostredníctvom efektívnejšieho uplatňovania aktuálnej legislatívy k jednotnému trhu, ale aj odstraňovania administratívnych a obchodných prekážok.
- c) Zasadiť sa na národnej aj európskej úrovni o nastavenie spravodlivého, stabilného a predvídateľného regulačného rámca pre podnikanie, s porovnateľnými a nediskriminačnými podmienkami pre všetky ekonomické aktivity a všetky podnikateľské subjekty a skupiny. Ten by mal pomôcť zabezpečiť rovnaké podmienky na podnikanie, akými disponuje zahraničná konkurencia (tzv. level-playing field).
- d) Zaviesť jednotný systém transpozície legislatívy EÚ spôsobom, aby sa eliminoval prvok tzv. gold-platingu a „cherry pickingu“.

e) Precizovať systém pravidelných konzultácií k legislatíve EÚ so sociálnymi partnermi tak, aby im poskytoval včasné informácie o pripravovaných legislatívnych návrhoch, umožnil podieľať sa na príprave pozície SR pri vyjednávaniach s partnermi v EÚ a získať spätnú väzbu o výsledkoch európskeho legislatívneho konania, vrátane prezentovaných pozícií, a hlasovaní slovenských zástupcov.

f) Znižovať a odstraňovať negatívne dopady domácej aj európskej legislatívy na medzinárodnú konkurencieschopnosť slovenského a európskeho priemyslu.

g) V odozve na nové geopolitické riziká a výzvy identifikovať a prijať kroky smerujúce k budovaniu európskej suverenity, zníženiu závislosti na nerastných surovinách a vybraných produktoch (polovodiče, poľnohospodárske produkty), ako aj k presadeniu nového modelu hospodárskeho rastu a investícií, s cieľom zvýšiť odolnosť a konkurencieschopnosť európskej hospodárskej základne.

Zreformovanie daňového a odvodového systému, odstránenie tzv. „skrytého zdaňovania“

2.

a) Zvyšovať efektívnosť výberu daní za súčasného znižovania daňového a administratívneho zaťaženia daňovníkov. Podporiť dobrovoľné plnenie daňových povinností a posilniť partnerský vzťah medzi daňovníkmi a správcami daní.

b) Zrušiť platenie osobitných odvetvových daní a odvodov.

c) Reformovať súčasný systém zdravotného, sociálneho a dôchodkového zabezpečenia, s cieľom jeho zefektívnenia a poskytovania benefitov jeho účastníkom, a súčasného poklesu sadzieb odvodov, administratívnej záťaže a ostatných nákladov. Stabilizovať druhý pilier dôchodkového zabezpečenia formou ukotvenia jeho ochrany v Ústave SR.

d) V záujme neúmerneho rastu celkovej ceny práce citelne znížiť odvodové zaťaženie zamestnávateľov.

e) Zaviesť jednotnú sadzbu dane z pridanej hodnoty (ďalej len DPH) a znížiť ju na maximálnu možnú úroveň.

f) Podporiť zodpovedné podniky a ich aktivity formou stimulov, napríklad v podobe nižšieho daňového zaťaženia (obdoba EU taxonomy), podpory vlastnej výroby energie a podobne. Zaviesť aktívne stimuly a prostriedky na podporu nízkoemisných technológií.

g) Podporovať vládu v proaktívnom prístupe k zavedeniu jednotnej registrácie k DPH naprieč EÚ (Single VAT Registration Number – VRN).

Zavedenie systematického legislatívneho procesu, zníženie byrokracie a zlepšenie vymožitelnosti práva

3.

- a)** Posilniť systematický partnerský a sociálny dialóg v oblasti pripravovaných legislatívnych zmien s dopadmi na podnikateľské prostredie. Zabezpečiť systémový prístup k dopadovým štúdiám, analýzam vplyvov zákonov a regulačných opatrení, a posilniť úlohu pracovných skupín a komisií pri príprave legislatívy.
- b)** Zvýšiť transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho procesu (eliminácia skráteneho legislatívneho konania na odôvodnené prípady, obmedzenie častých a neprehľadných novelizácií legislatívy, posilnenie záväznosti Legislatívnych pravidiel Vlády SR, predkladanie materiálov na rokovanie vlády v dostatočnom predstihu, dodržiavať pravidlo účinnosti legislatívy, ktorá sa týka podnikateľského prostredia, vždy k 1. januáru a k 1. júlu kalendárneho roka, uskutočňovať rozporové konania aj k poslaneckým a výborovým návrhom zákonov).
- c)** Iniciovať zmeny pri predkladaní poslaneckých legislatívnych návrhov smerom k vyššej transparentnosti procesu a právnej istote adresátov práva. Zaviesť mechanizmus predkladania a vyhodnocovania pripomienok aj k poslaneckým návrhom, vrátane povinného vypracovania doložky vplyvov a realizácie kompletného medzirezortného pripomienkového konania, ku každému poslaneckému návrhu zákona.
- d)** V súlade so zavádzaním Regulatory Impact Assessment povinne implementovať, pri prijímaní nových regulácií, zásadu „one in – two out“. Znižovať reguláciu podnikateľského prostredia prostredníctvom rušenia starších regulačných opatrení (ex post deregulácia), ktoré stratili svoje opodstatnenie.
- e)** Výrazne podporiť rozvoj e-governmentu a zabezpečiť funkčnosť jednotných kontaktných miest s cieľom umožniť efektívnu komunikáciu podnikateľov s orgánmi štátnej správy. Výrazne podporiť elektronizáciu všetkých odvetví hospodárskej činnosti so zameraním na primeranú kybernetickú ochranu a bezpečnosť dát.
- f)** Zrealizovať reformné kroky v oblasti súdnictva, najmä s cieľom zvýšiť efektívnosť a včasnosť vymožitelnosti práva, dosiahnuť ustálenú rozhodovaciu prax, zvýšiť osobnú zodpovednosť pri rozhodovaní sudcov, výrazne skrátiť dĺžku súdnych konaní a podporiť špecializáciu súdov, ako aj sudcov, na konkrétne agendy.
- g)** Zaistiť štandardný legislatívny proces pri návrhu a schvaľovaní legislatívnych zmien po odbornej diskusii so všetkými relevantnými subjektmi.

Prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce

4.

- a) Rozvíjať vzdelávaciu oblasť Človek a svet práce, postavenú na troch základných komponentoch – Technika, Podnikavosť a iniciatívnosť a Kariérová výchova – na úrovni základných škôl, a zároveň posilniť systém kariérového poradenstva na stredných a vysokých školách. Cieľom je zvýšiť informovanosť mladých ľudí o budúcich možnostiach uplatnenia na trhu práce a zlepšiť reálne prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce.
- b) Zaviesť systematické a profesionálne prognózovanie potrieb trhu práce pre účely optimálneho nastavovania výkonov stredných škôl. Revidovať celú sústavu a inovovať obsah učebných a študijných odborov. Upraviť výšku finančného normatívu na žiaka pre stredné školy a optimalizovať sieť stredných škôl v kontexte aktuálnych požiadaviek trhu práce.
- c) Efektívne prevádzkovať funkčný systém duálneho vzdelávania v kontexte aktuálnych požiadaviek trhu práce, nastaviť a rozvíjať systém fungovania „Centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy“ a podporiť rozvoj „Nadpodnikových vzdelávacích centier“ pre kľúčové sektory.
- d) Zvýšiť kvalitu výučby matematiky, fyziky, informatiky a ostatných prírodovedeckých disciplín a systematicky pripraviť školy, učiteľov aj žiakov na úspešnú implementáciu povinnej maturity z matematiky.
- e) Zabezpečiť zapojenie odborníkov z praxe do procesov teoretického vzdelávania na stredných odborných školách. Upraviť kvalifikačné predpoklady pre výkon činnosti pedagogického zamestnanca, ktorý zabezpečuje vyučovanie odborných teoretických predmetov tak, aby to mohol vykonávať aj odborník z praxe.
- f) Zosúladiť štruktúru terciárneho vzdelávania so štandardom krajín OECD. Zvýšiť atraktivnosť slovenských vysokých škôl s cieľom znížiť počet študentov odchádzajúcich zo Slovenska a predísť tak odlivu mozgov do zahraničia. Zabezpečiť efektívnu činnosť správnych rád verejných vysokých škôl.
- g) Vytvoriť, zaviesť a sledovať plnenie spoločenskej objednávky na systém verejného vysokého školstva a zabezpečiť odborné a kontinuálne hodnotenie uplatniteľnosti absolventov v praxi, ktoré by malo dopad na financovanie vysokých škôl.
- h) Podporiť rozvoj funkčného systému celoživotného vzdelávania, nastaviť procesy potrebné pre úspešnú implementáciu zákona o vzdelávaní dospelých, prepájať zdroje pod-

nikov, zamestnancov a štátu s európskymi zdrojmi, podporiť prístup ku kariérovému poradenstvu a podporovať činnosť Aliancie sektorových rád.

i) Spracovať a aplikovať Stratégiu rozvoja talentu na Slovensku, podporiť vytvorenie a činnosť Centier pre získavanie talentu v krajinách záujmu SR s cieľom získavať talenty a špecialistov pre slovenský pracovný trh.

Zavedenie modernej pracovnej legislatívy a podpora tvorby nových pracovných miest

5.

a) Zrušiť sadzby minimálneho mzdového nároku pre príslušný stupeň náročnosti práce v Zákonníku práce.

b) Stanoviť záväzný mechanizmus úpravy výšky minimálnej mzdy v prípade, že nedôjde k dohode sociálnych partnerov, ktorý by mal byť vo výške päťdesiat percent priemernej mzdy, resp. šesťdesiat percent mediánovej mzdy v národnom hospodárstve.

c) Sprehľadniť a zjednodušiť legislatívu zameranú na oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len BOZP) v kontexte princípov modernej BOZP, ktorá je kreovaná vo vyspelých krajinách EÚ, s cieľom eliminovať administratívnu a finančnú záťaž podnikateľského prostredia bez negatívnych dopadov na zdravie a bezpečnosť zamestnancov.

d) Odstrániť prekážky pre cezhraničnú mobilitu pracovnej sily v rámci krajín EÚ.

e) Systémovo vyriešiť a zjednodušiť zabezpečenie dostatku kvalifikovanej pracovnej sily z tretích krajín, zjednotiť legislatívu a výrazne znížiť represiu (pokuty, odobratie licencie).

f) Zosúladiť Zákonník práce a súvisiace predpisy s potrebami digitálnej ekonomiky a rôznorodosti usporiadania pracovnoprávných vzťahov v 21. storočí.

g) Zredukovať zásahy štátu do spôsobu odmeňovania pracovníkov (príplatky).

h) Vypustiť zo zákona o kolektívnom vyjednávaní ustanovenie o záväznosti reprezentačnej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre ostatných zamestnávateľov a ich zamestnancov v odvetví, pre ktoré bola uzatvorená.

i) Prijatť opatrenia na obmedzenie zneužívania ustanovení pracovnoprávnej legislatívy (PN, OČR, návšteva lekára a pod.).

Digitálna transformácia a podpora aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií

6.

- a) Pomáhať podnikom, podnikateľom a ich zamestnancom v digitálnej transformácii ich podnikania a činnosti. Podporovať opatrenia Európskej komisie, ktoré cielia na zlepšovanie infraštruktúry a širokopásmového pripojenia pre všetkých občanov a podniky, odstránenie regulačnej záťaže sieťových operátorov a celkovej nadbytočnej regulácie – uprednostniť samoreguláciu.
- b) Pri prijímaní európskej legislatívy súvisiacej s rozvojom jednotného digitálneho trhu presadzovať harmonizáciu a jednotné pravidlá pre ich implementáciu s cieľom prechádzať rozličnému výkladu v členských krajinách. Zabezpečiť, aby sa pri transpozícii AI Actu a inej digitálnej legislatívy (GDPR, DSA, DMA) uplatňovali len minimálne európske požiadavky bez pridávania domácej byrokracie, a aby si firmy mohli skúšať nasadzovanie a používanie umelej inteligencie bez strachu z likvidačných pokút.
- c) Dotiahnuť pojem „digitálna transformácia verejnej správy“ do logického záveru a automatizáciou a digitalizáciou dosiahnuť také zmeny vo fungovaní štátu, ktoré prinesú reálne úspory. Vráťane úspor personálu, čím sa uvoľní pracovná sila pre súkromný sektor. Nevytvárať štátom vlastnené IT spoločnosti alebo agentúry, ktoré budú konkurovať súkromným IT firmám a nebudovať vlastné riešenia umelej inteligencie.
- d) Nekompromisne trvať na tom, aby štátne rezorty prepojili svoje databázy a pýtali od občanov a firiem údaje len raz. Vytvoriť taký Ústredný portál verejnej správy, ktorý bude používateľsky zrovnateľný s komerčnými riešeniami a zároveň bude ťažiť z plne integrovaného prostredia štátneho IT.
- e) Posilniť trend zvyšovania účelových výdavkov na úkor inštitucionálnych výdavkov pri finančnej podpore projektov výskumu a vývoja a inovácií.
- f) Garantovať minimálny podiel verejných výdavkov z celkového hrubého domáceho produktu štátu na podporu aplikovanej vedy a výskumu, rozvoj výskumnej a inovačnej infraštruktúry.
- g) Realizovať v plnom rozsahu Implementačný plán Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenska pre roky 2021 - 2027 (ďalej len RIS3 SK 2021+).

- h)** Pre podporu aplikovaného výskumu a inovácií rozpracovať v rámci implementácie domén RIS3 SK 2021+ systémové nástroje podporujúce zintenzívnenie spolupráce univerzít, pracovísk Slovenskej akadémie vied (ďalej len SAV), verejného a súkromného sektora, a zároveň odstrániť legislatívne prekážky v tejto oblasti.
- i)** Zvýšiť podporu vedy, výskumu a inovácií prostredníctvom superodpočtu zo súčasných sto percent výdavkov (nákladov) vynaložených na výskum a vývoj na dvesto percent.
- j)** Vypracovať štátnu politiku pre výskum, vývoj a inovácie, ktorá komplexne pokrýva potreby rozvoja tejto oblasti počas nasledujúcich desiatich rokov (aspoň do roku 2035, resp. na pätnásť rokov) a v rámci nej definovať strategické štátne programy vedy, výskumu a inovácií, na ktoré bude štát garantovať finančné prostriedky zo svojho rozpočtu.
- k)** Nastaviť podmienky pre výraznejší vstup rizikového kapitálu do vedy, výskumu a inovácií, zjednodušiť reguláciu investičných fondov a finančne podporiť tieto aktivity, napríklad formou stimulov pre výskum a vývoj v zmysle zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj, alebo daňovo stimulovať výrobné podniky pri investovaní do aplikovaného výskumu, vývoja, inovácií a inovatívnych firiem či pri nákupe duševného vlastníctva.
- l)** Zvýšiť podporu a podiel projektov postavených na partnerstve medzi akademickými výskumnými inštitúciami a priemyslom so zameraním na rozvoj inovačného ekosystému a prelomového výskumu a vývoja a podporu a zjednodušenie podmienok pre vedomostný a technologický transfer z výskumného prostredia do priemyslu a hospodárskej praxe.
- m)** Posilniť podporu aplikovaného výskumu a vývoja zo štrukturálnych fondov EÚ, podporovať vznik konzorcií výskumných pracovísk podnikateľského sektora, akademického sektora a štátneho sektora výskumu a vývoja, zjednodušiť administratívnu náročnosť, a rozšíriť jeho nepriamu podporu na úroveň porovnateľnú s ostatnými krajinami EÚ.
- n)** Vyvinúť maximálne úsilie na zabezpečenie komplexného prepracovania Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií SR do roku 2035 za účasti zástupcov zamestnávateľských organizácií a zväzov s prihliadnutím na ich pripomienky.
- o)** Požadovať vyčlenenie európskych finančných prostriedkov, a to aj v rámci budúceho cyklu európskych fondov na riešenie projektov aplikovaného výskumu a vývoja, a implementáciu inovácií zameraných na podporu zvýšenia konkurencieschopnosti priemyslu SR na európskych a svetových trhoch, ako aj na podporu zavádzania technologických a produktových inovácií.

p) Využiť finančné prostriedky z operačných programov Európskych štrukturálnych a investičných fondov na kompletnú elektronizáciu služieb pre zamestnávateľov a zamestnancov osobitne so zameraním na služby zdravotníckeho a sociálneho sektora a nastavenie jednotného zberu, analýzy a vyhodnotenia dát.

q) Požadovať výraznú debyrokratizáciu činností zdravotníckeho a sociálneho sektora a elimináciu preukázateľne zbytočných administratívnych činností.

r) V rámci reformy systému podpory výskumu, vývoja a inovácií a prípravy nového zákona o vede, výskume, vývoji a inováciách presadzovať také úpravy, ktoré zásadným spôsobom prispievajú k zvýšeniu konkurencieschopnosti slovenského priemyslu. Konkrétne: dôrazne podporovať aplikovaný výskum a vývoj; podporovať inovácie; budovať technickú infraštruktúru výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore; sprístupniť podnikateľom technickú infraštruktúru vedy a výskumu budovanú na vysokých školách a ústavoch SAV.

s) Podporiť najmä zo zdrojov štátneho rozpočtu a ostatných verejných zdrojov projekty aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií v priemyselných odvetviach a ostatných sektoroch hospodárstva realizovaných prioritne priemyselnými podnikmi súkromného sektora v spolupráci s univerzitami a pracoviskami SAV v prierezových prioritných oblastiach robotizácie a využívania umelej inteligencie.

t) Výrazne podporiť zo štátneho rozpočtu a ostatných verejných zdrojov firemný výskum zameraný na prioritné oblasti domén a strategické iniciatívy v rámci RIS3 SK 2021+.

u) Podporiť zo štátneho rozpočtu a ostatných verejných zdrojov systematické budovanie a obnovu výskumnej a technologickej infraštruktúry a zabezpečenie ich udržateľnosti nie len v akademickom sektore, ale najmä v podnikateľskom sektore výskumu, vývoja a inovácií.

v) Systematicky podporovať zapájanie sa podnikateľských subjektov výskumu a vývoja do výskumných infraštruktúr Európskeho strategického fóra o výskumných infraštruktúrach a ďalších medzinárodných výskumných infraštruktúr.

w) V rámci podpory projektov výskumu a vývoja zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja:

- zvýšiť podporu aplikovaného výskumu a vývoja so zameraním na reálne výstupy do priemyslu a hospodárskej praxe;
- podporiť vypisovanie tematických výziev v súlade s prioritami RIS3 SK 2021+ a prioritami EÚ;
- podporiť výzvy na podporu mladých vedecko-výskumných pracovníkov podnikateľského sektora formou riešenia projektov aplikovaného výskumu a vývoja.

- x) Prijatím stimulačných opatrení podporiť zvýšenie účasti výskumných pracovníkov podnikateľských subjektov na Programe Horizont Európa a jeho nástupcov.
- y) V rámci podpory inovačných aktivít podnikateľského sektora zabezpečiť oživenie činnosti Inovačného fondu, n. f. so zameraním najmä na technologické a produktové inovácie v súlade s prioritami RIS3 SK 2021+.
- z) Podporovať medzinárodnú spoluprácu a aktívnu participáciu na európskych projektoch.

Reforma regulačného rámca v energetike a zabezpečenie konkurenčných cien energií

7.

- a) Presadzovať reformy trhu s plynom a elektrinou na úrovni EÚ s cieľom zníženia cien energií, ktoré sú na Slovensku oveľa vyššie ako v tretích krajinách. Zabezpečiť podporu výroby energie z trvalo udržateľných zdrojov a jej dostupnosť pri zachovaní konkurencieschopných cien. V rámci dizajnu trhu s elektrinou preskúmať, ako účinnejšie preniesť nákladové výhody elektriny z obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov na spotrebiteľov – vrátane energeticky náročných odvetví a domácností – prostredníctvom zlepšenia fungovania a uplatňovania existujúcich trhových pravidiel, pričom uvedené kroky musia byť podložené dôkladnými hodnoteniami vplyvov.
- b) Navýšiť zdroje určené na kompenzácie nepriamych nákladov oprávnených priemyselných subjektov v rámci schémy štátnej pomoci pre podniky v odvetviach, v prípade ktorých sa predpokladá vystavenie skutočnému riziku úniku uhlíka v dôsledku vysokých nepriamych nákladov.
- c) Pripraviť a notifikovať schému štátnej pomoci pre energeticky náročné odvetvia na základe Rámca pre opatrenia štátnej pomoci na podporu Dohody o čistom priemysle (CISAF) týkajúcu sa dočasnej úľavy pri veľkoobchodnej cene elektriny, presadiť finančné zdroje pre tento mechanizmus.
- d) Novelizovať systém prenosových a distribučných poplatkov s ohľadom na poskytovanie nových služieb v sektore energetiky, ako je flexibilita. Zavedenie jednotarifného systému poplatkov za prenos a distribúciu.
- e) Zachovať diverzifikáciu sieťových poplatkov a taríf v elektroenergetike podľa spotreby odberateľa a využitia kapacity pripojenia (tzv. pásmovanie pre systémové poplatky, ako sú TPS a TSS), vrátane oslobodenia spoplatnenia samovýroby a samospotreby

v rámci jedného priemyselného areálu od systémových taríf, s ohľadom na udržanie konkurencieschopnosti energeticky náročného priemyslu na jednotnom trhu EÚ, ale aj voči konkurencii z tretích krajín.

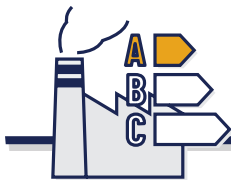
f) Zabezpečiť transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho a regulačného rámca rešpektujúceho pravidlá riadnej regulácie a oprávnené záujmy spotrebiteľov a dodávateľov energií. Zároveň vytvoriť podmienky na primerané zásahy do energetického trhu v krízových situáciách, s cieľom zachovať stabilitu a odolnosť trhu a zabezpečiť kontinuitu dodávok energií pre všetkých odberateľov, vrátane energeticky náročných podnikov.

g) Zabezpečiť regulačný rámec podporujúci rozvoj zdrojov elektriny, plynu a tepla z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len OZE), odstraňujúci nadbytočné prekážky v rámci povolovacích konaní na výstavbu týchto zdrojov, podporujúci zrýchlenie pripájania zdrojov do sústav a produkciu a spotrebu biometánu a bezemisného a nízkoemisného vodíka v sektoroch teplárstva, priemyslu a dopravy.

h) Podporovať výrobu elektriny a tepla z jadrovej energie ako zdroja bez priamych emisií CO₂ s cieľom dosiahnuť dekarbonizačné ciele SR vrátane podpory výstavby malých modulárnych reaktorov (SMR).

i) Presadzovať využitie európskych fondov a domácich zdrojov prioritne na investície do infraštruktúrnych projektov, modernizácie energetického sektora, zvýšenia energetickej efektívnosti, ako aj podpory investícií do OZE a nízkouhlíkových zdrojov vrátane jadrovej energie. Podporovať nové zdroje energie vrátane podpory flexibility s cieľom zabezpečiť dlhodobú a spoľahlivú prevádzku elektrizačnej sústavy SR. Súčasne podporovať rozvoj a integráciu uskladňovacích zariadení energie, ktoré zvyšujú flexibilitu sústavy, stabilizujú dodávky z OZE a prispievajú k energetickej bezpečnosti.

j) Žiadať finančnú podporu z európskych aj domácich zdrojov na optimalizáciu energetickej náročnosti prevádzky zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb, ktoré nemohli žiadať o finančnú podporu za uvedené činnosti.

Dekarbonizácia priemyslu, životné prostredie a odpadové hospodárstvo

8.

- a)** Pri prijímaní legislatívy súvisiacej s ochranou životného prostredia a klimatickou zmenou prihliadať na záujmy slovenského priemyslu, presadzovať a podporovať opatrenia, ktoré majú najmenšiu tzv. „zelenú prirážku“.
- b)** Zasadit' sa o reformu európskeho systému obchodovania s emisnými kvótami (EU ETS) a Mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach s cieľom ochrániť konkurencieschopnosť domáceho priemyslu (v súlade s prioritami RÚZ pre konkurencieschopnú EÚ).
- c)** Presadzovať efektívne použitie európskych fondov, podporných mechanizmov (Modernizačného fondu aj domácich zdrojov – napríklad Environmentálneho fondu) a nastaviť vhodné podmienky pre ich využívanie na dekarbonizačné investície a modernizáciu priemyslu, projekty zlepšujúce stav životného prostredia, a iné investície prispievajúce k napĺňaniu medzinárodných záväzkov SR v oblasti ochrany klímy a európskych klimatických cieľov. Osobitnú pozornosť venovať podpore technológií na uskladňovanie energie, ktoré umožňujú efektívnejšie využitie OZE, znižovanie emisií a optimalizáciu energetickej náročnosti výroby.
- d)** Podporovať dlhodobú udržateľnosť investícií do zelených technológií a prijať opatrenia s cieľom vytvoriť a stimulovať trh so zelenými a európskymi výrobkami.
- e)** Zrealizovať reformu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie s cieľom zníženia regulačného zaťaženia povolení, ako aj licenčných konaní, zároveň skrátiť ich lehoty a zreformovať legislatívu v oblasti odpadového hospodárstva.
- f)** Podporovať zvyšovanie odolnosti a strategickej autonómie EÚ a jej členských štátov prostredníctvom zabezpečenia stabilných dodávok kritických i strategických nerastných surovín, presadzovať asertívnu obchodnú politiku s cieľom diverzifikovať zdroje a podporovať rozvoj domácich kapacít v oblasti prieskumu, ťažby, spracovania a recyklácie nerastných surovín.
- g)** Presadzovať materiálno a technologicky neutrálne podmienky pre obehové hospodárstvo, ktoré podporia vysokokvalitnú recykláciu a efektívne využívanie zdrojov, zlepšia fungovanie trhu so sekundárnymi surovinami a zvýšia ich dostupnosť a kvalitu.

Zamedzenie plytvania verejnými financiami a eliminovanie korupcie

9.

- a) Podstatne znížiť mieru prerozdelenia financií vo verejnom sektore.
- b) Zrealizovať komplexný audit opodstatnenosti verejných výdavkov, prehodnotiť efektivitu štátom poskytovaných služieb a možností využitia efektívnejších neštátnych alternatív ich zabezpečenia. Na základe výsledkov auditu realizovať opatrenia s cieľom zvyšovať efektivitu verejnej správy vrátane znižovania zamestnanosti vo verejnej správe aj vďaka jej digitalizácii.
- c) Realizovať nákupy pre verejný sektor prostredníctvom centrálného obstarávania.
- d) Zabezpečiť, aby každé realizované verejné obstarávanie vo verejnom sektore bolo počas jeho priebehu verejné, kontrolovateľné a bolo maximálne rýchle a efektívne.
- e) Zaviesť osobnú aj hmotnú zodpovednosť riadiacich pracovníkov vo verejnej správe za predražené verejné obstarávania a za všetky porušenia príslušných zákonov a nariadení o verejnom obstarávaní.
- f) Zredukovať administratívne a technické bariéry vstupu na trh, obmedziť právomoci stavovských komôr udeľovať licencie a povoľovať vstup na trh na základe obmedzujúcich podmienok.

Dosiahnutie účelného a transparentného využívania prostriedkov z fondov EÚ

10.

- a) Výrazne zlepšiť efektivnosť čerpania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, Modernizačného fondu, grantového financovania, či kontraktov s európskymi inštitúciami.
- b) Odbúrať administratívnu záťaž pri čerpaní finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnej pomoci a eliminovať reguláciu nad rámec nevyhnutných pravidiel EÚ. Zasadíť sa, aby poskytnutá štátna pomoc viedla k zachovaniu rovnakých podmienok na podnikanie, tzv. „level-playing field“, a nedeformovala jednotný trh EÚ v krátkodobom ani dlhodobom horizonte.

- c)** Uplatňovať zásadu rovnakej intenzity pomoci pre malé, stredné a veľké spoločnosti pri poskytovaní finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnej pomoci, berúc ohľad na špecifickosť postavenia niektorých odvetví a ich regionálnu polohu.
- d)** Presadzovať uplatňovanie transparentných hodnotiacich kritérií a nezávislý výber hodnotiteľov žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov z fondov EÚ.
- e)** V prípade vážnych geopolitických udalostí identifikovať a implementovať krátkodobé núdzové aj dlhodobé reformné opatrenia na stabilizáciu ekonomiky a stimuly pre najviac postihnuté odvetvia a strategické hodnotové reťazce. V tomto kontexte presadzovať rýchle a efektívne využitie finančnej pomoci podnikom, investície vo verejnom záujme a potrebné reformy na zabezpečenie rastu nevyhnutného na zotavenie sa z dnešnej krízy, splácanie dlhu EÚ a zlepšenie života budúcich generácií.
- f)** Dodržovať harmonogram vyhlásenia výziev. Odstrániť meškania a rušenia vyhlásenia výziev počas dlhých období (mesiace a roky).

2026

Republiková únia zamestnávateľov, Digital Park III, Einsteinova 19, 851 01 Bratislava 5
tel.: +421-2-3301 4280, ruz@ruzsr.sk, www.zamestnavatelia.sk